

გრიგოლ რუხაძე

მეღროვის მეცნიერული მიღწევები

მოქალაქეობრივი მოვალეობა და პასუხისმგებლობა მკითხველის წინაშე მაიძულებს, კვლავ გამხილო უდიდეს ქმედებაში „ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის“ იანუსივით ორსაზოვანი და ორსაზელიანი პროფ. თამაზ-ექვთიმე კოჭლამაზაშვილი. აქამდე, მის მიერ რელიგიური საკითხების გამიზნულად დამახინჯებისა და უმეცართა არცოდნაზე გათვლილი მისი ცბიერების გამო, პროფ. ოთარ გაბიაშვილისადმი მიძღვნილ კრებულში ჩვენ გამოვაქვეყნეთ ნარკვევი „შუებადცა და ტანჯვადცა — ორივე ესე საუკუნო არს“ (რელიგია, ფილოსოფია, თანამედროვეობა, თბ., 2010. გვ. 113-126), რომელშიც სხვათა შორის აღვნიშნეთ, რომ თ. კოჭლამაზაშვილი გაურკვეველი აღმსარებლობის პერსონაა; თანამშრომლობს როგორც მართლმადიდებელი ეკლესიის გარკვეულ წრეებთან, ისე კათოლიკებთანაც. ამჟამინდელმა დროებამ მას განსაკუთრებით ფართო ასპარეზი მისცა და ისიც წერს, რასაც გონება და გული ახლა კარნახობს.

1. ამჯერად მისი განქიქების საგნად ერთდროულად ორი ადამიანი ვიქექით: აწ განსვენებული მკვლევარი ნინო შალამბერიძე (+1996) და წინამდებარე წერილის ავტორი, რომელიც თავს მოვალედ რაცხს, სიმართლის დაცვით განსაკუთრებით ქ-ნი ნინოს სულს მიაგოს პატივი.

თ. კოჭლამაზაშვილის მიზანი მოკლედ ასე შეიძლება განისაზღვროს: ნ. შალამბერიძისა და გ. რუხაძის მიერ, შესაბამისად 1970 (და არა 1968) და 2009 წლებში, დადგენილი ტექსტები წმ. გრიგოლ ნოსელის თხზულებებისა „დაბადებისათვის კაცისა“ (წმ. გიორგი მთაწმიდლისეული თარგმანი), როგორც ხარვეზებით სავსე, უნდა დაიგმოს და კრიტიკული ტექსტის პირველი გამომცემლის სახელი მას უნდა მიენიჭოს.

საქმე ისაა, რომ აღნიშნული ტექსტი პირველად, კოჭლამაზაშვილის ცნობით, დაადგინა ნ. შალამბერიძემ. ეს იყო მისი საღისერტაციო ნაშრომი, რომელიც წიგნად არ გამოცემულა, ამიტომ, არსად არ შეეხვედრებოდა რა ინფორმაციას ამ დისერტაციის თაობაზე, ჩვენ აღნიშნული თხზულების ტექსტი დამოუკიდებლად მოვაშზადეთ და პროფ. გვანცა კოპლატაძის მიერ თარგმნილ ტექსტთან ერთად ჯერ საქართველოს ეკლესიის 2010

წლის კალენდარში შევიტანეთ, მერე კი ბერძნული ტექსტისა და X ს-ის შატბერდული თარგმანის შემატებით ცალკე წიგნად დაბეჭდეთ (2010 წ.). ამის შემდეგ იმავე თხზულების ტექსტი თ. კოჭლამაზაშვილმაც დაბეჭდა და მისი სიბრძნისა და ზნეობის შესაფერისი შესავალიც დაურთო (ქრისტიანულ-არქეოლოგიური ძიებანი, 2, თბ., 2009. გვ. 54-235). აქ გამოცემის წელს, როგორც შინაარსის მიხედვითაც ჩანს, ფორმალური მნიშვნელობა აქვს, სინამდვილეში „ძიებანის“ ეს ნომერი 2010 წლის ბოლოს გამოიცა.

2. ჯერ ვნახოთ, რა საშუალებებს იყენებს ავტორი მიზნის მისაღწევად: მიუხედავად იმისა, რომ ნ. შალამბერიძემ ზემოთ აღნიშნული თხზულების ტექსტი 14 (და არა 13) ხელნაწერის მიხედვით კრიტიკულად დაადგინა და მას კოდიკოლოგიურ-ტექსტოლოგიური გამოკვლევა, მასში დაფიქსირებული სამედიცინო-საბუნებისმეტყველო ტერმინოლოგიური მიმოხილვა, ამ ტერმინოლოგიის დოკუმენტირებული ლექსიკონი და არქაიზმების ლექსიკონი დაურთო, თურმე ყოველივე ეს, კოჭლამაზაშვილის აზრით, მხოლოდ კრიტიკული ტექსტის დადგენის მხოლოდ ცდა ყოფილა (დასხ. ძიებანი, გვ. 58), რადგან ნ. შალამბერიძეს საშუალება არ ჰქონდა, ესარგებლა აღნიშნული თხზულების შემცველი ორი სხვა კრებულით (იქვე, გვ. 60). ეს არის და ეს, თუ არ ჩავთვლით თ. კოჭლამაზაშვილის მოპოვებულ „ტექსტობრივი უზუსტობის“ რამდენიმე მაგალითს, რომელთა ცალ-ცალკე განხილვა მხოლოდ დროს წაგვართმევდა.

ამ არგუმენტაციას, ნ. შალამბერიძის წინააღმდეგ მიმართულ დაუსაბუთებელ კრიტიკას, მეცნიერული თვალსაზრისით, არავითარი საფუძველი არა აქვს, რადგან იგი მართო რამდენიმე ტერმინის დაზუსტების მცდელობასთან არის დაკავშირებული. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ რომელიმე მკვლევარს საშუალება მიეცემოდა მანამდე დადგენილი ტექსტის დაზუსტებისა, მას ეს უნდა გაეკეთებინა ტექსტის შესწორების და სქოლიოთა დართვის ხარჯზე, და არა პირველი ნაშრომის დაკნინებისა და საკუთარი პერსონის განდიდებისთვის. მით უმეტეს, ასე უნდა მოქცეულიყო თ. კოჭლამაზაშვილი, რადგან ნ. შალამბერიძის დადგენილი ტექსტი ჯერ კიდევ გამოუქვეყნებელი იყო და თუ მას ტექსტობრივად სრულყოფდა და გამოსცემდა, მაშინ იგი როგორც მორალური, ისე მეცნიერული თვალსაზრისით მხოლოდ პატივისცემის ღირსი შეიქნებოდა.

3. სანამ მომდევნო საკითხზე გადავიდოდეთ, შევნიშნავთ, რომ არაარსებით საკითხთა გამოსაჩნრეკად თ. კოჭლამაზაშვილს არც დრო და არც ქაღალდი არ ენახება, ამიტომ მისი გამოკვლევებიდან ძირითად პუნქტებს გამოვყოფთ და შესაბამის პასუხებს გავცემთ.

თუ აწგანსვენებული მკვლევრის მიმართ თ. კოჭლამაზაშვილის კრიტიკის ფორმა და შინაარსი მოჩვენებითად მაინც არის მეცნიერული, ჩვენ მიმართ სიტუაცია მორალურადაც დამძიმებულია, რადგან „ისარგებლა თუ არა ბ-ნმა გრიგოლმა ნ. შალამბერიძისეული ტექსტით, ამის შესახებ

თავად არაფერს ამბობს (ეს, როგორც ჩანს, ერთგვარი სტილია — წინადაშვარალ მუშაკთა შრომის მოუხსენებლობა); და თუ არ უსარგებლია, ეს კიდევ უფრო გასაკვირია, რადგანაც ნ. შალამბერიძის ნაშრომი, თბილისის სასულიერო აკადემიის პედაგოგთა მცდელობით, ამ აკადემიის დაარსებისთანავე ყველა სტუდენტისათვის ხელმისაწვდომი იყო, და ბ-ნ გრიგოლ რუხაძეს, როგორც ამ აკადემიის კურსდამთავრებულს, მისი გაცნობის საუკეთესო შესაძლებლობა ჰქონდა“ (გვ. 78).

ცნობილია, რომ საკუთარი სინდისისადმი მწყრალოდ განწყობილ ადამიანებს სხვათა მიმართ შეურაცხყოფის მანია იპყრობს. ამას სხვაგვარად შური ჰქვია: „მწუხარებაჲ სხვისა კეთილსა ზედა“ (საბა). ანალოგიურ მდგომარეობაში აღმოჩნდა თ. კოჭლამაზაშვილიც: საკუთარი „სტილის“ შესანიშნავად ჩვენ პლაგიატში დაგვადანაშაულა. ახლა ფაქტები და გარემოებები გამოვიძიოთ:

ა) 2009 წელს თვით თ. კოჭლამაზაშვილმა (თანაავტორი თ. დოლიძე) გამოსცა „წმ. გრიგოლ ნოსელის თხზულებათა შემცველ ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა“, რომელსაც ერთვის თემატურად მასთან დაკავშირებული ლიტერატურის ვრცელი სია: ტექსტების, გამოკვლევების, სტატიების, დისერტაციების, მათ შორის, „ამჟამად გამოცემის პროცესში“ არსებული ნაშრომებისა და ა. შ. ერთი სიტყვით, გარეგანი შთაბეჭდილებით აღწერილობა სკრუპულოზურად არის შესრულებული. მაგრამ, ჰოი საკვირველებავ, მასში არსად ნინო შალამბერიძისა და მისი ნაშრომის შესახებ არაფერია ნათქვამი! მაშინ, როცა ხუთი ათეული წლის წინანდელი და თანაც ამგვარი მნიშვნელობის მქონე გამოუქვეყნებელი დისერტაცია, რომელზეც ამდენი უმუშავია თვით თ. კოჭლამაზაშვილს, პირველ რიგში უნდა ყოფილიყო დასახელებული. ასეთია თ. კოჭლამაზაშვილის შეუღამაზებელი „სტილი“!

ბ) თ. კოჭლამაზაშვილს მოეხსენება, რომ აღნიშნულ აკადემიაში (1989-დან 1997-მდე) მე არა მარტო სტუდენტობის, არამედ პედაგოგობის რვა წელი გაატარე. ამიტომ იგი ვერავის დაასახელებს, რომელსაც ნ. შალამბერიძის ნაშრომით შეიძლებოდა ესარგებლა და ეს ფაქტი ჩვენი ყურადღების მიღმა დარჩენილიყო, რადგან ჩვენი საგნის, დოგმატური ღმრთისმეტყველების საფუძვლებს სწორედ ძველი პატრისტიკული თხზულებების მოძიებითა და შესწავლით განვამტკიცებდით. ყოველ შემთხვევაში, ჩვენ მაინც შევამოწმეთ სასულიერო აკადემიისა და საპატრიარქოს ბიბლიოთეკები და, რა თქმა უნდა, ნ. შალამბერიძის სადისერტაციო ნაშრომი მათში არ აღმოჩნდა. სხვათა შორის, წლების განმავლობაში თვით გახლდით საპატრიარქოს ბიბლიოთეკის დირექტორი, თანაც მისი კატალოგიზაციისა და მოწყობის პერიოდში და, ბუნებრივია, ჩვენთვის ძველი ქართული პატრისტიკული ფონდი უცნობი არ იყო.

გ) პირველ უწყებას წმ. გრიგოლ ნოსელის თხზულების „კაცისა შეს-

აქმისათვის“ წმ. გიორგი მთაწმიდლისეული თარგმანის არსებობის შესახებ მე გავცანი რ. მიმინოშვილის ამავე თემაზე გამოქვეყნებული ნარკვევიდან, რომელიც თარგმანის სტილსა და სპეციფიკას ეძღვნებოდა (ლიტერატურული ურთიერთობანი, კრ. III, თბ., 1972. გვ. 40-57). ავტორი არა მარტო არ ასახელებს, არამედ, როგორც ჩანს, არც იცნობს ნ. შალამბერიძის დისერტაციას, ვინაიდან გიორგისეული თარგმანის შზა ტექსტი მისი მიზნისთვის სწორედ რომ ზედგამოჭრილი იქნებოდა. მიზეზის დადგენა ძნელია, თუ რატომ დაიფარა მეცნიერთა თვალთაგან ესოდენ საჭირო ნაშრომი, მაგრამ ჩვენი მხრივ სრული პასუხისმგებლობით ეს კი შეგვიძლია განვაცხადოთ, რომ გიორგისეულ ტექსტზე მუშაობის დროს არცერთ დამხმარე ლიტერატურაში ნ. შალამბერიძის ნაშრომზე მინიშნებაც კი არ შეგვხვედრია.

ფიქრობ, აღნიშნულ დისერტაციას არ იცნობდნენ ჩემთვის დიდად საპატივცემულო მკვლევრები ხელნაწერთა ინსტიტუტიდან, რომელთაც ტექსტზე მუშაობისას ჩემს მიზნებს ვუზიარებდი და ზოგჯერ მათგან კონსულტაციასაც ვიღებდი.

დ) საერთოდ, თუ კაცი სხვისი ნაშრომის მითვისებას გადაწყვეტს, ეს არა მარტო მის უზნეობას, არამედ მის ჭკუამოკლეობასა და შრომის უუნარობასაც ცხადყოფს, რადგან სხვისი ნაკლოვანება, სრულიად შესაძლებელია, მას მიეწეროს. თ. კოჭლამაზაშვილს კი იმის დამტკიცებაც სურს, რომ გ. რუხაძის მიტაცებული შრომის „შეცდომათა ნაწილი“ არა მარტო ემთხვევა ნ. შალამბერიძის დადგენილი ტექსტის შეცდომებს, არამედ „მათ ემატება ისეთებიც, რომლებიცგანაც ნ. შალამბერიძის პუბლიკაცია თავისუფალია“ (გვ. 78). თავგზა სულ აბნევია ჩვენს ცილისმწამებელს. ე. ი. გამოდის, რომ მე ჯერ ვისარგებლე ნ. შალამბერიძის ტექსტით, მერე ის შევუდარე სხვა ხელნაწერებს (რასაც თ. კოჭლამაზაშვილიც ვერ უარყოფს) და იმაზე მეტი შეცდომა დაეუშვი, ვიდრე ჩემს დაუსახელებელ პირველწყაროში იყო გაპარული!

4. თ. კოჭლამაზაშვილს თავისი პუბლიკაციის შესავალში ჩვენ მიმართ ორმოცამდე შენიშვნა აქვს მოცემული (გვ. 78-89). აქედან ოცი შემთხვევა ისეთია, როცა ოპონენტი იძლევა შესწორებას, მაგრამ სწორედ ეს შესწორება რომ სქოლიოში გვაქვს მითითებული, ამაზე დუმს, ანუ ცრუობს. მაგალითად, იგი წერს: „მარტოების“ ნაცვლად უნდა იყოს „მარტოება“ (გვ. 78), მაგრამ არ ამბობს, რომ ეს ვარიანტი იქვე სქოლიოში გვაქვს დამოწმებული (გვ. 248).

ანალოგიურ შენიშვნებზე პასუხებსაც შესაბამისად და მოკლედ ასე გავცემთ: „გულთა“ აღნიშნული გვაქვს სქოლიოში (გვ. 225), „განგებულსა“ არის სქოლიოში (გვ. 254); ოპონენტის შენიშვნით: «გვ. 256-ზე უადგილოდაა გამეორებული ფრაზა — „ძალუც შეცვალებისგანცა დადგომად“». — აქ სინამდვილეს იმიტომ ფარავს, რომ როგორმე ჩვენი და ნ. შალამბერიძის შეცდომების იდენტურობა წარმოაჩინოს. სიმართლე კი ისაა, რომ აღნიშ-

ნული ფრაზა, ნ. შალამბერიძისგან განსხვავებით, ჩვენ მიერ გამოცემულ ტექსტში კავებშია ჩასმული, როგორც ზოგიერთ ხელნაწერში არსებული, მაგრამ შინაარსობრივად — ზედმეტი წინადადება, ხოლო იქვე სქოლიოში მითითებულია, თუ რომელ ხელნაწერებში არ არის ეს ჩანართი.

შემდეგ: „წინაღწარმხილველთა“ არის სქოლიოში (გვ. 276), ხოლო ზემოთ აღნიშნულ მეორე გამოცემაში შეტანილია ტექსტში (წმიდა გრიგოლ ნოსელი, შესაქმისათვის კაცისა, სამი ქართული რედაქცია ბერძნული ტექსტიურთ, თბ., 2010. გვ. 254); „მომატყუებელად“ არის სქოლიოში (გვ. 283), ხოლო მეორე გამოცემაში შეტანილია ტექსტში (გვ. 254); „ნეკტარად“ არის სქოლიოში (გვ. 320), ხოლო მეორე გამოცემაში შეტანილია ტექსტში (გვ. 290); „შენელებულად“ არის სქოლიოში (გვ. 243); „უცნაურ“ აღნიშნულია სქოლიოში (გვ. 262); „შობისა“ და „აგებულისა“ არის სქოლიოში (გვ. 324); „ერთბამად“ და „ერთობად“ სინონიმური მნიშვნელობის სიტყვებია, თ. კოჭლამაზაშვილის წიაღსლევები კონტექსტს ვერ შეცვლის; „ვერ“ ჩატანილია სქოლიოში (გვ. 255); ოპონენტი ძალიან გაუხარებია კორექტურულ შეცდომებს „ვითარმედ-რელა“ და „საკურველთაგან“. საბედნიეროდ, შენახული მაქვს ჩემი ხელნაწერი, ორივე შემთხვევაში სწორად გადმოწერილი ფორმები გარკვევით იკითხება: „ვიდრელა“ და „საკურველთაგან“.

განვავრძოთ: «საკვირველია, რომ მკვლევარი, რომელსაც აქვს ამბიცია „ძველი ქართული ენის შეერთებული ლექსიკონის“ შედგენისა, წერს ასეთ „ორთოგრაფიულ მარგალიტებს“: „ალვირი“, „მეინახე“, „უგვიანეს“, „განრაღ-ისკნეს“, „მაგრად“, „ეჟურილი“ და სხვ.» (გვ. 89). — ალბათ, მკითხველი იფიქრებს, რა არის აქ გასაკილავი? არაფერი, გარდა ხელნაწერებში „ხარისა“ და „ვიეს“ მონაცვლეობისა, რომელთაც ჩვენ რამდენიმე შემთხვევაში სქოლიოთიცი კი ვიმოწმებთ, მაგრამ ოპონენტი ჩვეულებისამებრ მათ არ ახსენებს: „ეჟურილი“ (გვ. 243), „ალჭრითა“ (გვ. 226), „მეინაჰენი“ (გვ. 230), „უგვანეს“ (გვ. 237). ამის შემდეგ რა შეიძლება ითქვას მკვლევარზე, რომელიც თავისი უადგილო გაკილვით შეურაცხყოფს თვით ღირსეულ გადამწერებს — გრიგოლ ვაჩეძორელსა და გიორგი მაჭარელს, რომელთა ავტოგრაფებიდან აღებული ვარიანტებიც ტექსტში გვაქვს შეტანილი?! სხვათა შორის, თ. კოჭლამაზაშვილის ძვირი სიტყვა გადადის წმ. გიორგი მთაწმიდელზეც, ვინაიდან, მაგალითად, სიტყვა „ეჟურილი“ მის ავტოგრაფში დასტურდება (Ath.49, 114v).

კრიტიკის ავტორს სხვა სამხილებმა მორალურად შეიძლება აღარაფერი ავნოს, მაგრამ ფილოლოგიის მანტიით მოსილს, ვითარცა სურს კოჭლამაზაშვილს თავის წარმოჩენა, ყვითელი პრესის სტილი განაეკადრება? მაშ, რას ნიშნავს: „აქვს ამბიცია ლექსიკონის შედგენისა“? — ჯერ ერთი, ამბიცია ქართულად ნიშნავს საკუთარი ღირსების გამძაფრებულ გრძნობას, გადაჭარბებულ თავმოყვარეობას, ამიტომ იგი ლექსიკონის

შედეგად ვერანაირი ფორმით ვერ შეუთავსდება; მეორეც, ვულგარული გაგებითაც (პრეტენზიის მნიშვნელობით), რა შუაშია ამბიცია, როცა ჩვენი „ძველი ქართული ენის შეერთებული ლექსიკონი“ უკვე სამი წელია, რაც დაიბეჭდა. ასევე, რას ნიშნავს: „წერს ორთოგრაფიულ მარგალიტებს“? — მარგალიტების წერა ისევე არ შეიძლება, როგორც ჭამა, ხოლო თუ ოპონენტს ჰგონია, რომ მეტაფორა ლოგიკურ შემასმენელს არ საჭიროებს, მაშინ მანტია უნდა მოიხსნას და ბედს შეეგუოს, ბედს — თავისუფალი ფილოლოგ-გამომგონებლისა.

ოპონენტი ორთოგრაფიულ და პუნქტუაციურ შეცდომებზეც ბევრს საუბრობს, მაგრამ სწორედ იმის გამო, რომ საერთოდ თ. კოჭლამაზაშვილის პუბლიკაცია არა მეცნიერულ გამოკვლევას, არამედ შანსონეტს უფრო ჰგავს, ვფიქრობთ, ოპონენტთან კამათი გრამატიკულ საკითხებზე სასესიით საკმარისია.

5. თ. კოჭლამაზაშვილი ზოგიერთი შეცდომის დასასაბუთებლად გვ. კოპლატაძის ახალ თარგმანს იმოწმებს და იმასაც გვსაყვედურობს, რომ ვერც ეს შესაძლებლობა გამოვიყენეთ და ახალი თარგმანის სათანადო აღგებები არ ვნახეთ (გვ. 82, 83, 86). მიუხედავად მცირე წინასიტყვისა, ჩვენ აღვნიშნეთ: „თავიდან მართო ერთი ხელნაწერიდან ვაპირებდით გიორგისეული თარგმანის გადმოღებას, რათა ახალი თარგმანის მომზადების დროს მთარგმნელისთვის საქმე გაგვეადვილებინა“ (გვ. 221). ამასვე ადასტურებს ქ-ნი გვანცაც: „დიდი მადლობა მინდა მოვახსენო გრიგოლ რუხაძეს, რომელმაც საშუალება მომცა თარგმანისას ხელთ მქონოდა მის მიერ გადმოწერილი და უძველესი ხელნაწერების შეჯერების საფუძველზე დადგენილი, ჯერ კიდევ გამოუქვეყნებელი რედაქცია გიორგი მთაწმიდელისა“ (გვ. 120).

ასე რომ, პირველად მომზადდა გიორგისეული თარგმანი, ხოლო შემდეგ — ახალი თარგმანი პირველის გათვალისწინებით, და არა პირიქით. ამიტომ თანამშრომელთა დასაპირისპირებლად გამოგონილი ხერხი ვერც ამ შემთხვევაში გაჭრის, რადგან ისინი თავიანთ საქმეს გულწრფელად ემსახურებიან.

6. ისევ გავიმეორებთ, ჩვენ მიერ გამოქვეყნებულ ტექსტს მოკლე, მხოლოდ ორგვერდიანი წინასიტყვა აქვს წამდგარებული. ამიტომ მოკლედ გვაქვს მითითებული, რომ გარდა იმ ხუთი ძველი ხელნაწერისა, რომლებითაც ჩვენ ტექსტის დადგენისას ვისარგებლეთ, წმ. გიორგი მთაწმიდელის აღნიშნული თარგმანის კიდევ თერთმეტი გვიანდელი ხელნაწერი მოგვეპოვება (გვ. 222). ეს თურმე, თ. კოჭლამაზაშვილის აზრით, „ნ. შალამბერიძის ნაშრომის გამოყენების კვალი უნდა იყოს“, რადგან „სწორედ თერთმეტი ხელნაწერი აქვს აღწერილი (გარდა ბ-ნ გრიგოლ რუხაძის მიერ გამოქვეყნებული ხელნაწერებისა) ნ. შალამბერიძეს თავის სადისერტაციო ნაშრომში“ (გვ. 83-84).

ოპონენტის მათემატიკური განაზრებანი ფრიად ღირებულია! თუმცა მცირე ექსკურსს მაინც საჭიროებს. მიუხედავად იმისა, რომ ნ. შალამბერიძის დისერტაციას მხოლოდ ივ. ჯავახიშვილის სახ. უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში მივაკვლიეთ, ამჟამად დალუქული სადისერტაციო ფონდიდან მისი გამოტანა ვერ შევძელით, მხოლოდ ავტორეფერატის საფუძველზე შეგვიძლია ვთქვათ: ნ. შალამბერიძის მიხედვით, არსებობს გიორგი-სეული თარგმანის 14 ხელნაწერი, რომელთაგან 13 — ხელნაწერთა ინსტიტუტში, ხოლო ერთი ქუთაისის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში ინახება; ყველა ხელნაწერი, ავტორის მითითებით, სადისერტაციო ნაშრომში არის აღწერილი (გვ. 020-036), მითითებულია მათი ორთოგრაფიული თავისებურებანი, დადგენილი და გასწორებულია საეჭვო ადგილები (გვ. 036-045) ბერძნულ დედანთან შეწამებით. — ე. ი. გრ. რუხაძე ასახელებს 16 ხელნაწერს, ნ. შალამბერიძე — 14-ს, კოჭლამაზაშვილისეული ოპერაციით კი $16=14=11$. მაშინაც კი, თუ ნ. შალამბერიძისა და ჩვენ მიერ გამოყენებულ ხელნაწერებს გამოვრიცხავთ, როგორც ოპონენტი ანგარიშობს, ნუთუ ძნელი მისახვედრია, რომ ორივე რაოდენობა პროპორციულად შემცირდება და $16-X$ არასდროს გაუტოლდება $14-X$ -ს. ამასთანავე, თუ ნ. შალამბერიძეს 11 ხელნაწერი აქვს აღწერილი გარდა ჩვენ მიერ გამოყენებული ხელნაწერებისა, მაშინ ეს რიცხვი მინიმუმ 16-მდე უნდა გაიზარდოს, მაგრამ ნ. შალამბერიძეს, ოპონენტისავე ცნობით, Ath.49 და Ath.14 ხელნაწერებით ვერ უსარგებლია, ამიტომ დისერტაციაში გამოყენებული ხელნაწერების რაოდენობა ისევე პირვანდელ ნიშნულს, 14-ს უნდა დაუბრუნდეს. როგორც ჩანს, საყოველთაოდ ცნობილ სიბრძნესაც შესწევნება უნდა: ტყუილს მოკლე ფეხი აქვს.

7. თ. კოჭლამაზაშვილმა გაინაგარდა რა თავისი „ძიებანის“ უკიდვანო სიფრცეში, ტკობით აღსავსე დასასრულს მისცა თავი: „ყოველივე ამის გამო, ვფიქრობთ, რომ წმ. გრიგოლ ნოსელის ანთროპოლოგიური თხზულების გიორგი მთაწმიდლისეული თარგმანის პირველი პუბლიკაციით მისი კრიტიკული ტექსტის დადგენის ამოცანა ვერ შესრულდა. ვერც რაიმე მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადაიდგა ნ. შალამბერიძისეული ნაშრომის დახვეწის გზაზე. ამიტომაც იძულებული ვართ, დაინტერესებულ მკითხველს მივაწოდოთ ხუთი უძველესი ხელნაწერის მიხედვით ჩვენ მიერ შეძლებისდაგვარად დადგენილი ტექსტი“ (გვ. 89). ასე და ამრიგად, თ. კოჭლამაზაშვილი იძულებით უხდის ხარკს მეცნიერებას (აქ იგი განსაკუთრებით „გულწრფელია“) და მხოლოდ და მხოლოდ „ხუთი უძველესი ხელნაწერის მიხედვით“, და არა ნ. შალამბერიძისა და გრ. რუხაძის ნაშრომების გამოყენებით, ბეჭდავს აღნიშნული ტექსტის ახალ ვარიანტს.

8. ასეთია მედროვეთა თანამედროვე მიდევნები, რომელნიც დღეს მეცნიერების ყველა სფეროში შეინიშნებიან. შეიძლება ითქვას, ჩვენ მარტო ერთი კლასიკური მაგალითი განვიხილეთ — არამეცნიერული პუბლიკა-

ციისა, თორემ, თუ თ. კოჭლამაზაშვილმა ჩვენს შემთხვევაში საჭიროდ ჩათვალა, თავისებური კვლევა ჩაეტარებინა დასახული მიზნის მისაღწევად, მაგალითად, ნანა მრეელიშვილის პირველ პუბლიკაციას (წმ. გრიგოლ ნოსელის „ცხოვრება წმ. გრიგოლ საკვირველთმოქმედისა“, ქართული თარგმანები, 2001) ყოველგვარი ფაქტის დასახელების გარეშე ხაზი გადაუსვა და „სერიოზული ნაკლოვანებების“ გამო სხვისი გამოცემული ტექსტები კი არ შეასწორა, არამედ ხელახლა დაადგინა (დასხ. ძიებანი, გვ. 387-388). ვერაფერს იტყვი, უპრეცედენტო სტილია.

დაბოლოს, ჩვენ მოთმინებით დაველოდებით თსუ სამეცნიერო ბიბლიოთეკის სადისერტაციო ფონდის გახსნას. დარწმუნებული ვართ, ნ. შალამბერიძის ნაშრომი ბევრ სიურპრიზს გვიმზადებს.

